

Pakistansk filmskola satsar på ambitiöst utbytesprogram med Sverige

Det är ingen nyhet att många av världens främsta dataprogrammerare kommer från den sydasiatiska subkontinenten, och att dessa förr eller senare suggs upp av multinationella företag eller utbildningsinstitutioner baserade i USA.

Hungern efter multimediautbildning har också växt explosionsartat sedan ungdomar förstått potentialen i den globala trafiken av information. Det tycks som om det snickras på en hemsida i varje källare, åtminstone i de större städerna i Sydasiens.

En av de första pakistanare som tog en Masters-examen i just multimedia vid ett universitet i Australien var **Abdul Hameed**, som därefter grundade Institutionen för multimedia vid National College of Arts (NCA) i Lahore, Pakistan. Hameed som också har en examen från Världsnaturfonden, WWF, i miljökonst och ledarskap är en slags allkonstnär som har arbetat med allt från nyhetsjournalistik och miljöarbete till grafisk formgivning, skulptur, dokumentärfilm och undervisning. Bland mycket annat.

I början av 2003 sade han upp sig från sitt välbetalda arbete som lärare vid NCA för att arbeta heltid med sitt senaste projekt: Center for New Media, film and television (NM-ftv).

Fyraårigt utbildningsprogram

I Lahore-stadsdelen New Garden Town ligger den lilla tvåplansskolan som i framtiden kommer att utbilda elever enligt ett ambitiöst fyraårigt program. De antagna studenterna förväntas lära sig allt från grundarbetet inför en filmproduktion, till själva filmandet med ljus- och ljudsättning och dessutom allt efterarbete. Utöver detta ges kurser i dvd-produktion, intervjuteknik, regi och förberedelser för samarbete med TV-kanaler. Det verkligt intressanta med skolan är enligt min mening dock något annat, nämligen dess internationella utbytesprogram. Tanken är att utländska studenter och professionella utövare av film, skrivande, antropologi, miljö, konst eller vilken annan tänkbar konstform som helst ska erbjudas vistelse på skolan och få tillgång till den expertis och utrustning som finns här för egna projekt, i utbyte mot att de undervisar eleverna på NM-ftv i något relevant ämne i deras utbildning.

Friheten för tänkbara projekt är således mycket stor och det är snarare den individuella inspirationen än någonting annat som sätter gränser för vad som är möjligt. I skrivande stund arbetar jag med ett sådant experimentellt första utbyte, och två svenska journalister bor samtidigt på skolan och genomför egna projekt. Jag blev inbjuden av Abdul Hameed för att skriva manus till en dokumentärfilm om Lahores gamla stadskärna – staden innanför murarna.

Kontakter knyts för framtiden

På papperet ter det sig som ett märkligt projekt med tanke på att jag aldrig arbetat med film tidigare och dessutom innan resan bara hade rudimentär kunskap om stadsdelen. Samtidigt är det typiskt för Hameeds och skolans pionjärande och experimentlusta. Förhoppningen är att vi kan lära av varandra.

Ett sånt här utbyte knyter också nya kontakter för framtiden. Man lär sig vem man kan lita på och vem man ska vända sig till i research-arbetet. Man lär sig samtals- och organisationskultur, och det är faktiskt ovärderliga kunskaper om man kommer från det mötestidsrespekterande Sverige.

Att möten försenas med några timmar eller ställs in är allmänt förekommande. Utrustningen måste ibland hyras från andra kontor vilket ger ojämna arbetsdagar där en veckas inaktivitet byts till två dagars 24-timmars febrilt filmande. I framtiden kommer sådana problem dock förhoppningsvis att minimeras i takt med att skolan införskaffar fler kameror och genom att studenterna tar mer aktiv del i filmarbetet.

De andra två svenskarna som är här arbetar mer självständigt utanför skolan men har ändå erbjudits plats i gästrummet och de har dragit stor nytta av skolans kontaktnät av journalister och andra sakkunniga. Från början var tanken att de direkt skulle ingå som lärare i skolans kurser men eftersom det fyraåriga programmet blivit uppskjutet på grund av kriget i Irak har de nu fått fria händer. Samtidigt har vi alla tre bidragit med kunskaper i projektledning, engelska och redigering i olika parallella projekt och i det dagliga arbete som skolan genomför.

Potential i internationella utbytet

När skolan kommer i gång på allvar till hösten ser jag en stor potential i det internationella utbytet. Dels av orsaker jag nämnt ovan men också för att Pakistan i sig utgör en så intressant grund för kulturell och journalistisk verksamhet. I mitt arbete med filmen om Lahore har jag nästan varje dag noterat nya intressanta sidospår väl värda att behandlas i skrift eller film.

Vi har diskuterat dokumentärfilmer om zigenare, om svart magi och enucker för att bara nämna några uppslag. Hameeds stora kontaktnät har varit ovärderligt för genomförandet av research, och egentligen ser jag det som skolans största fördel för ett internationellt utbyte. Detta kontaktnät växer dessutom genom den databas av pakistanska kulturarbetare som skolan lagt grunden till.

Tanken är att man ska bjuda in artister från olika delar av landet för att göra framträdanden på skolans scen. I utbyte får de en chans att färdigställa sina alster i professionell form, oavsett om det handlar om böcker, ljudupptagningar eller film.

Efter den 11 september 2001 har internationella media också börjat intressera sig alltmer för regionen. Än så länge är tyvärr de flesta inslag starkt färgade av den globala mediamarknadens krav. Reportage om fundamentalistiska islamister avlöser upprop om bistånd och kulturell förståelse. I slutändan verkar dessa bilder till att marginalisera Pakistan såsom varande ett stackars u-land, och förstärka bilden av "den andre", som vi inte kan förstå.

Mer nyanserad bild av Pakistan

I takt med att fredsamtalet mellan Indien och Pakistan tar fart hoppas jag emellertid att rapporteringen får en mer nyanserad karaktär. Det går inte att blunda för de enorma problem som den unga staten Pakistan fortfarande står inför och det vore mig fjärran att försöka sopa dem under mattan. Men samtidigt finns det en helt annan realpolitisk verklighet här som vi i väst är ovana att se.

Den enda anledningen till att mannen på gatan tar ordet terrorist i sin mun är att folk är

oroliga för att Pakistan är nästa land på USA:s hotlista. Vad vi läser om Pakistan i tidningarna hemma i Sverige har knappast någon större relevans för det dagliga livet här, och när ett antal islamister arresteras får detta troligen större rubriker på CNN än i den lokala pakistanska pressen.

I framtiden planerar Hameed att göra utbytet med Skandinavien ömsesidigt, och han planerar för en film om pakistanska invandrare som flyttade till Danmark, Norge och Sverige för cirka 30 år sedan, men som ännu inte integrerats i samhället. Filmen ska skildra dels det liv invandrarna lever i dag och dels berätta om deras till stor del gemensamma ursprung – flertalet kommer nämligen från ett och samma område, nämligen Gujrat- och Jhelumdistrikten i provinsen Punjab.

Ett annat planerat projekt är att kartlägga de olika kulturer som existerar längs floden Indus från dess källa i Himalaya ner till utflödet i havet vid Karachi. Skolan har redan etablerat en andra campusanläggning i Abbotabad, nära bergens fötter, och man planerar för ett tredje högre upp i Himalaya.

Dessa projekt kan förverkligas innanför ramarna för den icke-statliga organisation som Abdul Hameed startade för några år sedan tillsammans med likasinnade, under namnet Gandhara Foundation. Organisationens målsättning är att sprida kunskap om Pakistans kulturarv och dess unika miljö. Innanför organisationens ramar kan man tänka sig en mängd olika projekt av internationell karaktär, och inbjudan står öppen för alla som känner sig manade. Jag kan varmt rekommendera vidare läsning på organisationens hemsida <http://www.gandhara.org>.

CARL FORSBERG, text och foto

Artikelförfattaren är poet och bokförläggare engagerad i svenskt-pakistanskt kulturutbyte

---

Monsun 2/03 (Webb-bilaga till SYDASIEN)
Sidan skapad 24 juni, 2003

[Tillbaka till Monsun 2/03](#)